

Majd ha a falon belül...

Miért nem ismerik el az ősi magyar rovásírást? Miért tart máig a vita a magyarság eredetéről? Érvek és ellenérvek dr. Fazekas Csabával, a Történelemtanárok Egyletének alelnökével.

- Az akadémikus felfogás szerint a magyarság 896-ban honfoglalóként érkezett a Kárpát-medencébe, ahol Szent István uralkodása idején megtanulta a Nyugatról átvett latin ábécét. A közvélekedés szerint a magyarsággal rokon elődnepek (hunok, avarok) révén már korábban is itt tartózkodott és ősi írását használta. Nem egy tanulót ismerünk, akít utóbbi nézetei miatt hátrányos megkülönböztetés ért az iskolákban.

- A rovásírás kérdésköre, egyáltalán a magyarság őstörténetének bármely vonatkozása a magyar történettudományban mindig is a vitatott kérdéskörök közé tartozott, ugyanakkor minden olyan elmélettel, amely a történettudomány módszertanának megfelelően feltárható, érdemes foglalkozni. Ezért nagyon nem értek egyet a megkülönböztetéssel, ha volt ilyen, és amennyiben a tanuló a Nemzeti Alaptantervben, Kerettantervben szereplő követelményeknek megfelelő ismeretekkel és képességekkel rendelkezik. Úgy gondolom, hogy egy történelemtanárnak kötelessége az érdeklődő gyerekekkel foglalkozni, érdeklődését jó mederbe terelni. A történelemtanítás már jó ideje elmozdult abba az irányba, amelyben a vitatott kérdések esetén

egyik alternatívát sem ruházza fel a kizárólagosság igényével. A rovásírással kapcsolatos ismeretek egyébként megfelelő súllyal megjelennek a történelemoktatásban, legtöbb tankönyvünk legalább illusztrációként be is mutatja.

- Milyen bizonyosság szükséges még, amikor krónikásaink az úgynevezett rovásírást sohasem finnugor, hanem hun, szkíta írásnak nevezik, Árpád fejedelmünk pedig a hunok és Attila örökösének tartotta magát?

- Az államalkotás korában más népeknél is nagyon erős volt a történelmi folytonosság kimutatásának az igénye, gondoljunk csak a dákoromán vagy a morva-szlovák elméletre. Árpádnak, akárcsak későbbi, középkori királyainknak és krónikásaiknak igazolniuk kellett azt az igényt, ami az elfoglalt terület megtartására vonatkozott, és ehhez kellőképpen dicsőséges elődöket kellett felmutatniuk, miközben lényegében tisztázatlan az Attila és Árpád közötti kontinuitás kérdése. A magyar őstörténetnél és rovásírásnál is gyakran az a tapasztalatom, hogy alaptételei nagyon sokszor inkább egyfajta hitbeli meggyőződésen és nem pedig a történettudomány módszertani leírásain alapszanak, jóllehet megalapozottsága csak utóbbi módon igazolható. Én eléggé meg-

„A történelemtanítás jó ideje elmozdult abba az irányba, hogy a vitatott kérdések esetén egyik alternatívát sem ruházza fel a kizárólagosság igényével.”

győzőnek érzem a finnugor elméletet és lezármazást a nagyon erős nyelvészeti vitával együtt is, a hun elméletet ezzel szemben nem érzem megalapozottnak. Ugyanakkor, ha becsületes tudós vagyok, nyitottnak kell lennem, hiszen az elméletek változhatnak, és akkor tudnom kell kimondani, hogy „Bocsánat uraim! Eddig így gondoltam, mostantól egyes bizonyítékok hatására másképp gondolkodom!”

Dr. Fazekas Csaba

- **1968-ban** született Debrecenben.
- **Az ELTE BTK-n** diplomázott.
- **A Miskolci Egyetem** BTK Új- és Jelenkori Magyar Történeti Tanszékének munkatársa.
- **1998 óta** adjunktus, 2001 óta docens.
- **2004 óta** a Történelemtanárak Egyletének bizottsági tagja.

zékori polihisztor szerzetesek és papok, köztük Telegdi János és Kájoni János már bebizonyították a magyarság által használt írás ősiségét.

– Nem vitatom az általuk felhozott bizonyítékok létét és mindazon következtetéseket, amit ezekkel sugallnak, azonban mind mennyiségében, mind minőségében a másik oldalról is tudnék hasonló nagyságrendű, meggyőzőbb ellenbizonyítékokat felsorolni. Ráadásul a rovásírás társadalmi megítélésében, fogadtatásában nagyon nehéz attól elvonatkoztatni, hogy markáns jobboldali politikai ideológiák szokták vállalni a képviselését. Miért ne lehetne egy baloldali ember is látványos híve a rovásírásnak?

– **Semmi akadály. Olyannyira nem, hogy több munkáspárti személy is vezet rovásíró kört az országban, számos honlap pedig egyáltalán nem köti össze a napi politikát az ősi írással.**

– Lehetséges, de a közvélemény erről nemigen szerez tudomást. Én továbbra is a nyitottságot hangsúlyozom munkatársaim számára és a szakmai fórumokon.

– **Ez a nyitottság a Magyar Tudományos Akadémia részéről nem igazán tapasztalható. Mennyire meghatározó az ő álláspontjuk az oktatáspolitikában? A Felvidéken és Magyarországon is ismerünk főiskolásokat, akik az ősi írásról írtak sikeres szakdolgozatot.**

– Az Akadémia a tudomány legmagasabb szintjét képviseli Magyarországon. Hosszú évek alatt leszűrt tudanyagot őriz, illetve hagyományoz tovább a történettudományban is. Az oktatás valamivel rugalmasabb rendszer, ezért is lehet például az új típusú érettségiben olyan feladatsorokat összeállítani, ami mérhetővé teszi a diák történelmi tudását, ugyanakkor átlátási, rendszerezési, véleményalkotási képességét. Ezzel együtt véleményem szerint a rovásírás még mindig nagyon is sajátos kérdésköre a ma-

gyar őstörténetnek, aminek továbbra sincs meg az imént említett megalapozottsága. Jelenleg úgy kezelik a tudományos testületekben, mint alapvetően vitatott, rengeteg közéleti és aktuálpolitikai indíttatástól fertőzött problémakört. El tudom képzelni, hogy előbb-utóbb felbukkannak olyan meghatározó történészek, nem feltétlenül akadémikusok, akik tudományos igényességgel utánajárnak és publikálják saját tanulmányaikat, ahogyan Magyar Adorján, majd később Forrai Sándor. Az általános szemléletváltáshoz azonban a rovásírásnak és a hasonlóan speciális területeknek ki kellene tudni törni az elszigeteltségből.

– **Az elmúlt évek során több ezer általános és középiskolás vett részt a Kárpát-medencei rovásírásversenyeken, gombamód szaporodnak a rovásíró körök. Ez elszigeteltség?**

– Ha százezer ember csinál is valamit, attól az még nem biztos, hogy jó. A Magyar Tudományos Akadémia köztestületének tagjaként úgy látom, hogy az áttörés akkor fog bekövetkezni, ha megérik rá a diszciplína és a jelképes várfalon belül is lesznek, akik szerint érdemes melléállni. Gondoljunk bele, szegény Galileinek meddig kellett várnia, amíg rehabilitálták! Ha viszont kialakult egy megalapozott tudomány, akkor mindegy, hogy milyen ellenzői vannak különféle berkekben, előbb-utóbb úgyis elfogadtatja magát.

– **Ezt a szemléletváltást elődeink is megérdemelnék, hiszen hivatalosan még mindig besenyők által a Kárpát-medencébe üzött gyűlevész népségnek tekintik őket. Ők meddig várjanak még?**

– Alaptalan a vád, ugyanis függetlenül attól, hogy hun vagy finnugor alapon eredeztetjük a magyarságot, hihetetlenül fejlett ötvösművesség, kifinomult ruházat jellemezte, olyan körülmények között élt, amely egy nomád társadalom szintjét meghaladó tudásra utal, és olyan katonai szervezetet hozott létre, amelytől évtizedekig rettegett Európa. Még sorolhatnám a tényeket, amelyek igenis azt mutatják, hogy ez a honfoglaló magyarság nem bárbar csordaként rontott rá Európára, kereste, majd elfoglalta helyét a Kárpát-medencében. A honfoglalás nagyon szép és dicsőséges korszak volt, de hogy ehhez a nagy kultúrájú néphez mennyiben tartozott a rovásírás, képezte a honfoglaló magyarság lényegét, az egyelőre tisztázásra szorul. Diákjainknak tanítsuk, oktassuk azt, amit tudunk, miközben hagyjuk, hogy maguk is tájékozódjanak.

Szakács Gábor

– **Ez mikorra várható?**

– Egy efféle diszciplínának még legalább 15-20 évet adnék, ennyi idő alatt talán meg tudja teremteni önmagát, ha arra érdemes. Eddig ugyanis nem történt meg tudományos rendszertani megalapozása. Amíg ezt a szintet nem éri el, addig csupán lehetséges elméletként említhető az oktatásban. Kétségtelen tehát, hogy volt egy ilyen írásrendszer, használták is, de az már vitatott, hogy milyen mértékben, és mennyire volt meghatározó az írásbeliség a honfoglaló magyarság számára. Ennek tisztázása a különböző civil kezdeményezések, illetve azon szakmai tudással felvértezett tudósok feladata, akik ezzel foglalkoznak. Ehhez széles körű nyelvi, antropológiai, történeti, régészeti ismereteket kell szerezniük. Nem véletlenül létezik rengeteg irányzat és elmélet, valahol olvastam is, hogy eddig ahányan foglalkoztak vele, annyi ábécét raktak össze.

– **Fischer Károly Antal 1889-ben tette közzé az általa gyűjtött 12 rovásírást, amelyek azonban csupán annyira eltérőek egymástól, mint ahogyan az egyes emberek különbözőképp írják a latin betűket. Szentkatolnay Bálint Gábor, a több mint húsz nyelvet beszélő nyelvész, Magyar Adorján, a kö-**